

Panium - Hukninniyuqyaq

Capítulo Once

Jeff Pippenger

2025-02-25

Huk tiempopaqa, Daniel 11:40 nisqapi pakasqa historiata qhawarispa kanchik, chaymanta kay qhipa semanakunapiqa, Señorqa songonchikta muyurichisqa versículo 27-man:

Kay iskaynin reykunapa sunqunku mana allin ruwanapaq kanqa, hinaspan huk mesallapi llullakuykunata rimarinqaku; ichaqa chayqa manan allin llusqinqachu, imaraykuchus tukuyninga churakusqa p'unchayllapiraq kanqa. Daniel 11:27.

Ñawpaqtaqa mana allinta yacharqanichu imayna kasqanta—hayk'aq, maypi, pimbuna chay mesapi tiyarispa, hukninwan huknin llullakuspa rimarqanku—ichaqa kunanqa chay tapuykunam qhawarisqa kachkan. Qhipa aswan achka Sábadokunapi, kay renglónkunata hamut'aspa llank'asqaypi wakin pantaykunata ruraraqani. Chaywanpas, imatachus ñoqaqa providencial pusay nisqaman iñini, chay pusayrayku versículokuna 13–15pi rikuchisqa huñunakuykuna, Cesarea de Filiposwan unanchasqa, qallarirqan sut'inchakuyta. Wakinkuna imapasraq allinchayta munaptinpas, Señorqa kay versículokunamanta makinta oqarisqanrayku paykunap ima niyninta rikuchisqanta iñini.

Kay hamut'asqay yuyayqa chay qhipa samana p'unchawpa Zoom huñunakuymanta chaylla allinta rikurirqan. Huk semana ñawpaqtaqa, versículokuna 10–15 ukhupi historiakunapa allin, sasachakuq tinkuyninmi sonqoyta ch'allarqan. Yuyasqaykunata sut'ichaspa, wakin runakunaman huk qillqa willayta qillqarqani hinaspa apachirqani, chaykunata Viernes ch'isiypi rak'inaypaqmañataq mañakurqani. Chay versículokuna ukhupi kaq imakunata allichaspa churayta munarqani, huk ancha hatun, sunqunman chayaq imapas kasqanmanta yuyaspa. Arí, chayqa kachkan; ichaqa manam ñawpaqta rikuchisqaychu karqan. Kay qhipa semana y medio unayta kay pasajeta allinta hap'iypi pantasqaykuna kaptinpas, riqsisqañam huk reqsisqa providenciata. Señorqa huk sapaq, kawsayniyoq cheqaq-kunata kichasqa sellomanta paskarichkarqan. Runapa kaqnin lliw sut'ita rikuchisqa hinaspa huklawman churakusqa kachkaptinqa, cheqaqqa—Judá ayllumanta León kicharisqan—ñawpaqta hap'isqaymanta aswan ukhu, aswan hatunmi rikuripun.

Pichqa kaqmanta isqun kaqkama

Putinqa, uray llaqtapaq rey hina, Ptolemiotam rikch'akun, paymi Ucrania guerrapi atinqa, chaywanmi versículo 11 nisqata hunt'achinqa. Historiapiqa, Ptolemy IV Philopatorpa Raphia Maqanakuypi atisqanmi kay versículota hunt'arqan, Putinpa qayllamanta hamuq allin atisqanta ñawpaqchaspa. Versículos 5–9 nisqakunaqa allinta, sapa detallewan, huk historiata qillqanku, chaymi papapa 1,260 watayuq kamachikuyninta (538–1798) ñawpaqchasqa. Kay detalleskunapaq ñawpaq pachakunapi achka kuti qhawarisqañam karqan, chayrayku kaypiqa versículos 5–9 nisqakunapi hunt'asqa huk profétic waymarktam reqsichisqa, hinallataq 538 manta 1798 kama pacha ukhupipas kutichisqa.

Kay pacha qallariyqa huk tratowanmi karqa uray llaqtapi Ptolemaico qhapaq suyuwan hanaq llaqtapi Seleucida qhapaq suyuwan; chay tratotaqa allinta takyarqan uraymanta qhapaq runaq ususinwan hanaqmanta qhapaq runawan casaraptin. Kay tinkuytaq qanchis watayuq pacha qallariychirqan; chay pacha tukukuptintaq uraymanta qhapaq runa hanaqman yaykurqan, hanaqmanta qhapaq runata Egiptoman preso apaspa, hinaspataq chay preso qhapaq runa caballomanta urmaykuspan wañurqan.

P'akikuy Tratado

Yaykuyqa huk pactomanta p'akiskasqamanta paqarirqan. Qanchis wata pacha qallarisqan qhepanpi, chinchay suyupa qhapaq reyqa ñawpaq warminta waqllachirqan uray suyupa ñusta sipasta kasarakunanpaq, hinallataq pactota takyachinanpaq. Qhepamanqa, uray warmita wikch'urqan, ñawpaq qoyalninta kutichimuspataq churaykurqan. Chaymi ñawpaq qoya uray qoyata, paywan kуска puriqninkunatapas wañuchinanpaq kamachirqan; chaytaq Egipto llaqtapi uray qoyapa ayllunman sinchita phiñachirqan.

Proféticota discer-nimiento-wan, qanchis wataqa iskay pacha kinsa watayuq kuskanpi rakisqa rikuyta atin, chayta rikuchin cruzmanta ñawpaqmanpas qhipamanpas kinsa wata kuskan, chaykuna huñusqalla representaran semana-ta, mayqentan Cristo pactota takyachirqan. Chay kinsa wata kuskanpas reqsichisqa kashan, 723 a.C. watamanta 1798 watakama, Israelpa ch'in ñawpaq suyuq patanman apasqa qanchis kuti ñakaypi. Chay qanchis kutiqa iskay pachaman rakisqa kashan, sapa huknin 1260 watayuq, 538 wata chawpi punto kasqanwan. Kay rikuchikuykuna, qanchis kasqanmanta iskay pacha kinsa wata kuskanman rakisqa kasqan, mana yanqalla chu; munasqa, yuyaychasqa kasqanmi.

Semana chawpinpi Cristoqa pactota takyarqan; cruzqa chawpinta rikuchin, chayhinapiqa Cristota reqsichin, pay kikin mensaje-ta persona-hinaraq qispichispa kimsa wata huk kuskanpaq willakusqanta, chaymanta qhepaman disipulonkunaqa chay kkillan pacha unaypaq mensaje-ta willakusqankuta. Qanchis kuti ura reino contra nisqapi 538 watam historiata iskay periodo-man rakin: huk periodopi paganismom santuario-ta host-tawan saruchirqan, chay qhepaman papalismom santuario-ta host-tawan chay kkillan pacha unaypaq saruchirqan. Profetico simbolismopi “qanchis”qa kimsa wata huk kuskanwanmi rikuchisqa, chaymi kutin tawa chunka iskay killawan, kimsa p'unchaw huk kuskawan utaq watakunawan, waranqa iskay pachak soqtawan chunka, iskay chunka pichqawan iskay chunka, hinallataq huk tiempo, tiempos, tiempo-pa rakisqanwanpas rikuchisqa. Contextopiqa llapan kay yupaykunam hukllaña tukunku, huknin hukninwan rantinakuy atispa.

Egiptota kamachisqan Reino Ptolemaicowan, Ptolemaeus Ipa mirayninkuna kamachisqanman hina—payqa Alejandro Hatunpa huk generalninkaran—, hinallataq Siriawan ukhup mashkaq chawpi inti llaqtakunata atiykuq Imperio Seleucidowan, Seleucus Ipa mirayninkuna kamachisqanman hina—paypas Alejandroq huk generalninmi karqan—ruwasqa tratadom qa 253 a.C. watapi iskay kaq Guerras Sirias nisqata tukuchirqan. Chay maqanakuyqa qallarirqan qanchis wata ñawpaqta, 260 a.C. watapi. Tratado takyachisqa kasqanmantaraq qanchis wata qhipamanqa p'akikurqan 246 a.C. watapi. Chunka tawa watakuna, iskay qanchis-wata pachakunaman rakisqa.

Ñawpaq kaq kuskanqa maqanakuyumi, iskay kaq kuskanqa thak kawsaymi. Chay chunka tawa watakuna qallarinku iskay kaq Guerra Siriawan, tukukullantaq kinsa kaq Guerra Siriawan. Kay hina simetría histórica nisqaqa aswan reqsichisqa rikurin, sichus yuyarinki chay historiata representasqa kasqanta chunka hukniyuq kapituluq pichqa kaqmanta isqun kaq versículonkuna ukhupi. Chay versículokunapaq hinallataq paykunata hunt'asqa historiapaq chawpinpi kachkan tratadoqa chay p'akikuywan kуска.

Kayqaqa allin tinkun papal kamachiywan, watakuna 538manta 1798kama. Chay pacha tukukuyninman qayllapi, Napoleon Bonaparte Vaticanowan huk tratadoman yaykurqan. Vaticanopa 1797 watapi Tratado de Tolentino nisqanta p'akisqanrayku nispá, Napoleonqa 1798 watapi General Berthiarta kachamurqan papata prisionerota hap'inanpaq. Papaqa Francia llaqtapi 1799 watapi wañurqan. Kay 1,260 watayuq pachaqa versículokuna 31–39pi sut'inchasqa kachkan.

5–9 versículokunaq historiankunaqa 31–39 versículokunaq historianta rikch'akun, chaymi Daniel 11 ukhupi iskay testigokunata qun. Iskaynin línea-kunaqa kikillan proféticop waymark-kunata rakinku, uraymanta hinaspa hananmanta reykuna ukhupi imayna purisqankuta rikuchispa. Sapa pachaqa kimsa wata chawpiwanmi simbolizasqa kachkan, tukukuyninpi uraymanta rey atipaq, hananmanta reyta hap'ispa, uray suyman pusaspa, maypichus iskaynin hananmanta reykuna wañunku. Iskay casopi pas, imaynan qillqasqa nisqanman hina, uraymanta reyqa qichusqa imaymanakunawan kutimun:

Payqa Egiptoman apasapanqa prisionerokunatapas, diosninkunatawan, kurakankunatawan, qollqe qoripreciado vasokunatawan; hinaspan aswan achka watakunata kawsanqa chay norte llaqtapa reyninmanta. Daniel 11:8.

Ptolomeopaqa, kayqa ñawpaqta chinkachisqa quri-qullqi karqan ch'inchay reypa suwasqan; Napoleonpaqri, Vaticanoq qhapaq kayninkuna karqan suwasqa, hinaspa Franciaman apasqa. Kay iskay rikuchiy siq'ikuna sut'inchanku ch'inchay reypa wañuynin caballo patamanta urmaywan unanchasqa kasqanta. Apocalipsis 17pi, uywa patapi sillakusqa warmi Iglesia Católica-ta sut'ichan:

Chaymi Espíritu ukhupi purirqawan ch'in pampa-man apawarqan; chaypim huk warmita qhawaykurqani puka q'illu llimp'i uywa hapiq patapi tiyashaqta, Diospa contra sutinkuna hunt'ata, qanchis umayuqta, chunka waqrayuqta. Apocalipsis 17:3.

Uywan sapanan kawachkanqa Naciones Unidas nisqami. Apocalipsis 17 nisqapi kamachiyman kutimusqanta willakun, 1798 watapi wañuchiq chukri chaskisqan qhepaman. Pusaq ñiqin qhapaq suyu hina, kamachisqanta yapamanta qallarín, uywata sillakuspa purisqanwan unanchaqchasqa:

Warmita, qam rikushqayki, chaymi hatun llaqta, kay pachapi reykunapa hawanpi kamachiq. Apocalipsis 17:18.

1798 watapi wañuymán apaq chinkayqa ñawpaqman rikuchisqa karqan 5–9 versículokunapi, chaypi chinchá suyu qhapaq kamachiqqa caballo patamanta urmaykuspa wañurqan. Kay iskay siq'ikuna Daniel 11 nisqapi, 41–45 versículokunawan kuskan purinku. Estados Unidos llaqtapi domingo p'unchaw kamachiy, 41 versículopi señálasqa, qallarín papadoq qhipa puriyninta uywa

patapi—huk pacha kay iskay siq'ikunapi rikuchisqa. Ellen White rimashaqtin “ashkha historia” Daniel 11 nisqapi hunt'asqa kasqanmanta “kutimanta ruwaykuyta” nispa, 5–9 chaymanta 31–39 versículokuna tupanku 41–45 versículokunawan.

Chusku Chunka t'aqllayllam.

31 ch'iqninmanta 45 kama, sapaqlla 40 ch'iqniymi kinsa huk chawpi p'unchaykuna profetico pacha hawaman sayan. Chayqa sapanchasqa historiata rikuchin Danielpa 45 ch'iqninkunamanta qhipa kimsa chiqninpi. 16 ch'iqninpi, pagano Roma Imperialpa historianninqa tawa kamachiqkunawan mast'arikun—Pompey, Julio César, Augusto César, hinaspa Tiberio César. Augustoq atipaynin Actium Maqanakuyti, 31 a. C. watapi, qallarin Imperial Romaq 360 watayuq kamachiyninta, hunt'aspa 24 ch'iqninpi “pacha” nisqata:

Payqa haw kallpaylla yaykunkqa suyupa aswan wirayuq cheqnenkunamanpas; hinaspa ruwankqa imatachus mana ruwarqankuchu taytankuna, nitaq taytankunapa taytankunapas; payqa paykunaman rakinqa hap'isqakunata, saqueosqakunata, qhapaq kaykunatapas: arí, kallpayoq llaqtakunapa contranpi yuyayninkunata wakichinqa, huk pisi tiempollapaq. Daniel 11:24.

Actium qhepaman, Romaqa Egipto llaqtata 30 ñawpaq Cristomanta watapi huk provinciaman tukurqan. Kimsa pachak soqta chunka watakuna qhepanta, 330 watapi, Constantinoqa imperiopa umalliq llaqtanta Romamanta Constantinoplaman astarqan. Kay “pacha” profetisimanta tupachkan papal kamachikuypa 1.260 watankunawan, hinallataq 5–9 versículokunapi qanchis watakunawan.

16 kaq qillqapi, pagano Ninpachakuna Romaqa kamachin 30 kaq qillqakama, chaypi Maccabeokunapa Romawan rimanakuyllankupas, Cristopa mirayninpas ukhunchasqa kashan. Ichaqa, 16–30 kaq qillqakunaqa 31–39 kaq qillqakunawan hinallataq 41–45 kaq qillqakunawan tupayan. Chhaynaqa, Daniel 11-pa qhipa 30 qillqankunapi, sapa kuti hukllachasqa profetiku siqi rikurin—ichaqa 40 kaq qillqapiqa, “tukukuypa pacha” sutichasqa kashan 1798 watapi hinallataq 1989 watapi.

Uchuylla mana kusikuykunawan 2 chaymanta 3 versículokunapi—maypichus pusaq presidentekunamanta qhepa kaq chunkaqñiqinqa Naciones Unidaspa chunka reykunata kamachinapaq tikran—ñawpaq iskay versículokunaqa 40 versiculowan tupanku, domingo kamachikuyta chaymanta suqtaq kaqmanta qanchisniyuq kaqman hinaspa pusaqniyuq kaqman tikrayta rikuchispa. 3 hinaspa 4 versículokunaqa 45 versiculowan hinaspa Daniel 12:1 wan tupanku, Griegokunapaq reinoq hatariyninta hinaspa urmayninta rikuchispa, 41 versiculomanta Daniel 12:1 kama papadopa sayariyninwan hinaspa tukukuyninwan sutinchasqa kaq hina. Warmipas, cabalgasqan uywapas, iskayninkum yanapayniq mana kanchu chaypi tukunku, Daniel 11-pa qallariyninta hinaspa tukukuyninta 40 versiculopa historianninqa hawapi churaspa. Alejandro el Grandeqa Naciones Unidas-ta unanchan, Tiro llaqtaq qharichakusqan warmiwan wañu-wañu huchapi urmaspa (41 versiculomanta qallarikuspa norteq rey kasqawan), paykunataq iskayninkupi uywapas hinaspa dragónpas kanku.

Versículos Nueve y Diez

Chunka 5–9 nisqakuna tukuyiniku p’unchawpa tukukuyninpi 1798 watapi tukukun, ichaqa chunka 10 nisqaqa 1989 watata señalan. Chayrayku, chunka 9 hinaspa 10 nisqakunapa chawpinpi kaq pacha—1798 watamanta 1989 watakama—chunka 40 nisqapa rikuchisqa rakita qawachin, pakasqa historianta qallarispa. Sut’inchanaq: Daniel 11 ukhupi yaqha casi sapa chunkaqa papadopa kamachiyninta rikuchin 538 watamanta 1798 watakama. Chunka 40 nisqaqa 1798 watamanta Estados Unidos llaqtapi domingo kamachikuykama chayan. Chunka 6–9 nisqakuna papal pacha kasqanta tipifican, ichaqa chunka 10 nisqaqa USSR nisqapa urmananta 1989 watapi ñawpaqman rikuchin. Chaymi, chunka 11–15 nisqakuna 1989 watamanta domingo kamachikuykama mast’arin, imaynachus chunka 16, 31 hinaspa 41 nisqakunapi rikuchisqa kasqan hina.

Chunka kinsa ñiqi iskay rakikunañam. Ñawpaq kaq, 1798 watamanta 1989 watakama, qallarinas tukukunpas huk “tukuy pacha” nisqawanmi. Iskay kaq kuskanqa 1989 watapi qallarin, maypichus ñawpaq kуска tukukun chaypi. Huk ñiqi, iskay ñiqiwan kуска, 1989 watapi qallariq presidente-kunapa huk siqita reqsichin, chaymi kinsa chunka ñiqipa iskay kaq rakinwan tupachkan. Chunka huk ñiqin 2014 watapi Ucrania llaqtapi guerra qallariyninta señalan, chunka iskay ñiqitaq atipaq uray ladu reynin kikumanta apamunqanmanta qhipaman hamuq ruwayninkunata rikuchin. Chunka kinsa ñiqin hunt’akuyma qayllaykuchkanñam, ichaqa kaypi yuyarinanchikmi chunka huk ñiqinqa kinsa chunka ñiqipa iskay kaq rakin ukhupim kasqan—1989 qhipaman, ichaqa domingo kamachikuy (chusku chunka huk ñiqi) manaraq hamuptin.

Chunka 13–15 qhawachkanku Panium maqanakuyman, 200 ñawpaq watapi Cristomanta, chay watapi pagano Roma qallarisqan runakunapa ruwayninkunaman kallpachakuyta rurayta, chay maqanakuywan t’inkisqa. Chayqa pasaranña aswan ñawpaqta Pompeyoq Jerusalénman yaykuyinmanta chunka 16pi, hinaspa qun hinasqa tarixik allin willakuyta, chunka 41 nisqaqa Estados Unidos llaqtapi Inti punchaw kamachiy kasqanta reqsichinapaq.

Daniel 11pi llaqa proféticopi siq’ikuna, hinallataq chaykunaq historiapi hunt’asqan, ichaqa versículo 40q historianninpi kashan (1798manta domingo kamachikuykama) utaq versículo 41manta Daniel 12:1kama. Chay 45 versículokunamanta, versículo 1, 2, 7–15, hinallataq 40 — chunka iskayniyuq llapankuna — versículo 40q pacha siq’inmanmi churakunku, siq’i patapi siq’i churaywan. Versículo 40qa iskay rak’imanmi rakikun 1989 watapi. Versículo 1, 2, hinallataq 10–15qa paypa iskay kaq kuskanwanmi tupanku. Versículo 1 hinallataq 2qa allpa uywaq historianninpi presidentekunaq siq’intam qatichinku, ichaqa versículo 10–15qa kimsa proxy guerrakunatam rikuchinku, chaykunaqa rey del norteq (papal atiyiniyuq kamachiy) rurachisqanmi, 1989manta domingo kamachikuykama. Chay kimsa proxy guerrakunaqa Estados Unidoswanmi qallarikun, chaymi versículo 40pi “carros, barcos y jinetes” nispa reqsichisqa kashan.

Qatiq qelqaypi qatiqpasqa kasunchik.